

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЇ З КУРСОМ ХІРУРГІЇ ГОЛОВИ І ШИЇ

**О. М. Герич¹, В. І. Попович², Д. Т. Оріщак³, І. В. Кошель⁴,
Н. В. Василюк⁵, П. Р. Герич⁶, О. Р. Оріщак⁷**

Івано-Франківський національний медичний університет;

76018, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 2;

¹тел. 0666790248, e-mail: olesya-ff@ukr.net;

²тел. 0503734839, e-mail: popovychvasyl@gmail.com;

³тел. 0996111021, e-mail: diana-lor@i.ua;

⁴тел. 0503733688, e-mail: ivannakoshel@gmail.com;

⁵тел. 0674956935, e-mail: natalialor@i.ua;

⁶тел. 0509501166, e-mail: petrogerych@gmail.com;

⁷тел. 0665465111, e-mail: o.orishchak@gmail.com

Якісна освіта є запорукою майбутнього країни, важливою складовою її національної ідентичності та державного добробуту. В сучасних умовах ринку праці та особливості працевлаштування зростають вимоги до професійної компетентності випускників, що обумовлює якісно нові форми та методи вищої освіти, спрямовані на створення цілісної системи безперервної освіти та розширення сфери самостійної діяльності студента, які формують навички самоорганізації та самоосвіти [1,2].

Дистанційне навчання – це цілеспрямований процес взаємодії викладача та студента, що ґрунтується на використанні сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій, які дають змогу проводити навчання на відстані, що актуально в теперішніх умовах. [3,4,5,6]. Поява дистанційного навчання не є випадковим, це закономірний етап розвитку та адаптації освіти до сучасних умов [7,8]. Впровадження дистанційного навчання на кафедрі оториноларингології є невідкладною ланкою освіти у вищій медичній школі в сучасних умовах.

Оториноларингологія є клінічною дисципліною, тому вивчення матеріалу неможливо проводити в умовах дистанційного навчання тільки на основі тестів та усного опитування. Для формування у студентів мотивації до навчання, логічного послідовного мислення, вирішення складних клінічних завдань, вимагає від викладача високого професіоналізму та забезпечення заняття якісним ілюстративним матеріалом, а також використання таких сучасних ресурсів, як Школа Докладової Медицини, академія оториноларингології Євролор, Івано-

Франківська школа отоларингології на яких представлено безліч відеоматеріалів клінічних випадків з реальними пацієнтами, коментарями щодо тактики обстеження, лікування, та у випадку хірургічного лікування, демонстрація всіх етапів оперативного лікування з операційного блоку.

Метою нашої роботи стало – покращити якість дистанційного навчання шляхом систематизації отриманих знань та професійних вмінь які базуються на принципах доказової медицини.

Ключові слова: дистанційне навчання, оториноларингологія.

Оториноларингологія вивчається студентами IV курсу медичного, стоматологічного факультетів та факультету підготовки іноземних громадян. Дисципліна включає: 4 год. – лекцій, 46 год. практичних занять та 40 год. самостійної роботи. Колективом кафедри розроблено для кожного факультету навчальну, робочу програми, силабуси та методичні розробки для викладачів та методичні вказівки для студентів.

Практичні заняття з оториноларингології проводяться у форматі онлайн-конференції в програмі Microsoft Teams (попередньо формуються класи для кожної підгрупи та події в програмі – в календарі відповідно до розкладу, запрошуються студенти). Microsoft Teams – центр для командної роботи в Office 365 дає змогу навчальній групі комунікувати та обмінюватися файлами. Програма об'єднує все в спільному робочому середовищі, яке містить чат для обговорень, файлообмінник та корпоративні програми. Заняття проводяться згідно тематичного плану та методичних розробок до практичного заняття, максимально адаптованих до кожної теми.

Студенти проходять за кожною темою тестування в системі відповідно до календарно-тематичному плану, отримують результат, який викладач конвертує в бали, за критеріями оцінювання. Під час онлайн-заняття викладач проводить опитування теми, корегує відповідь, пояснює моменти стосовно яких виникли запитання, використовуючи попередньо завантажені матеріали – презентації, відео, фото, рентгенограми та КТ, що допомагає засвоїти матеріал.

Для майбутніх лікарів важливою є клінічна практика – практична робота з реальними пацієнтами, збір анамнезу, проведення діагностичних обстежень, відпрацювання практичних навичок очного спілкування з пацієнтом, які студент складніше засвоює при дистанційному навчанні. За рахунок того, що відсутня можливість студентам працювати з хворими, цю частину заняття викладачу потрібно замінити іншим цікавим і рівноцінним видом заняття. І тут немає меж фантазії. В хід ідуть презентації, відеоматеріали, які містять клінічні випадки по тематичним хворим, відеоролики ходу оперативних втручань та окремих їх етапів із докладним описом та демонстрацією. Власне, в операційній, не зав-

жди студентам вдається вгледіти всі моменти ходу операції через сплини хірургів, не той кут огляду. Тому дистанційне навчання якраз в цьому має позитивний момент. Кожна тема забезпечена достатньою кількістю таблиць, схем та фотоматеріалів, що посилює наочність викладу і покращує її засвоєння.

На етапі підготовки до заняття стала розробка матеріалів, які б дозволили студентам в повному обсязі оволодіти теоретичним матеріалом за темою заняття, а викладачеві – оцінити проведену самостійну роботу та інформування студентів про допущені помилки, що з'явилися у знаннях після вивчення теми. На веб-сайті кафедри представлений комплекс навчально-методичних матеріалів, що включають навчальні плани, робочі програми, відео лекції, тестові завдання, ситуаційні задачі. Дистанційне навчання доповнюється новими навчальними матеріалами: веб-лекції, електронні навчальні підручники і посібники. Лекції читають викладачі кафедри у формі відео-конференцій і вебінарів. Консультації проводяться викладачами кафедри в режимі on-line кожного тижня у визначений час згідно графіка.

Рівень засвоєння теми оцінюється у формі усного опитування та вирішення ситуаційних задач, розбираються алгоритми виконання практичних навичок, з метою максимального наближення студентів до практики. Всі навички викладач демонструє у вигляді відеоматеріалу або самостійно на манекенах. Оскільки, в переліку практичних навичок є велика кількість запитань по невідкладних станах в отоларингології, таких як носові кровотечі, сторонні тіла верхніх дихальних шляхів, травми і т. д., студенти чітко засвоюють алгоритм дій при різних невідкладних станах, що допоможе для успішного складання практичної частини підсумкового модульного контролю (ПМК), а також у практичній діяльності лікаря будь-якої спеціальності.

Для засвоєння матеріалу ми користуємося такими ресурсами, як Школа Доказової Медицини, академія оториноларингології “Свролор”, Івано-Франківська школа отоларингології на яких представлено безліч відеоматеріалів клінічних випадків з реальними пацієнтами, коментарями щодо тактики обстеження, лікування, та у випадку хірургічного лікування, демонстрація всіх етапів оперативного лікування з операційного блоку.

Будь-яке клінічне рішення лікаря повинно базуватися на наукових фактах – це головний принцип доказової медицини. Щодня лікар, у пошуках вирішення проблеми звертається до різноманітних джерел інформації. Це і власний досвід, і рекомендації колег, наукові публікації і статті. Та часто отриманні дані дуже різноманітні і часом навіть взаємовиключні. А дані про механізми захворювання на основі анатомії, лабораторних даних та фізіології зазвичай не дозволяють зробити однозначний прогноз щодо перебігу захворювання і вибрати метод його лікуван-

ня, оскільки на перебіг хвороби можуть впливати багато чинників і прогнози, що засновані виключно на теоретичних уявленнях про механізми хвороби, можна вважати тільки гіпотезами. Тому інший найважливіший принцип доказової медицини такий: при діагностиці та виборі методу лікування «цінність» кожного факту тим більша, чим суворіше було наукове дослідження, в процесі якого його було отримано. Виходячи з цього, в навчальному процесі, для підвищення якості підготовки майбутніх лікарів ми керуємося узятими за основу Уніфікованими клінічними протоколами медичної допомоги, з використанням сучасних технологій, що дозволяє покращити якість навчання, сприяє систематизації отриманих знань та професійних вмінь у майбутніх спеціалістів. Мета уніфікованих клінічних протоколів: забезпечити якість, ефективність та рівні можливості доступу до медичної допомоги пацієнтів на основі доказової медицини; встановити єдині вимоги щодо профілактики, діагностики, лікування та реабілітації хворих, відповідно до клінічних настанов, що розроблені на засадах доказової медицини; обґрунтування кадрового забезпечення та оснащення закладу охорони здоров'я для надання медичної допомоги при певному захворюванні/стані.

Висновки

Таким чином, дистанційна освіта на кафедрі оториноларингології з курсом хірургії голови та шиї є ефективною формою навчання завдяки її правильній організації, що дозволить втілити теоретичні знання та практичні вміння студента, в подальшому, у його професійну діяльність.

Комплексний підхід до організації навчання, заснований на тому, що рішення відносно діагностики та лікування мають прийматись враховуючи результати міжнародних та українських клінічних досліджень в галузі отоларингології, які надали наукове обґрунтування методам лікування захворювань ЛОР-органів. А також дати студентам можливість отримати всю необхідну, та головне, актуальну інформацію єдиним блоком, не витрачаючи дорогоцінний час на пошуки.

Література

1. Телемедицина в сучасному освітньому процесі / Є. В. Силкова // Trends in the development of modern scientific: abstracts of XXXI International Scientific and Practical Conference, Vancouver, Canada, June 22–25, 2021. – Vancouver, 2021. – P. 348–351.
2. Al Shahrani, A.S. Development and evaluation of an evidence-based medicine module in the undergraduate medical curriculum. BMC Med Educ, v.20, p.56, 2020.
3. Лісецька І.С. (2020). Дистанційна форма навчання студентів-медиків як виклик сьогодення. Сучасна педіатрія. Україна. 7(111): 81-86. doi 10.15574/SP.2020.111.81.

4. Міністерство освіти і науки України. (2020). Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні 2020 року. Постанова МОН України від 20.12.2000 року. URL:Error! Hyperlink reference not valid..
5. Куш О.Г., Омелянич В.М., Бессараб Г.І. (2017). Дистанційне навчання в системі медичної освіти (перший досвід кафедри нормальної фізіології ЗДМУ). Медична освіта. 4: 85—89.
6. Бурмас Н.І., Бойко Л.А. (2019). Система дистанційної форми навчання на кафедрі загальної хімії. Медична освіта. 2:1518. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2019.2.10338>
7. Галій Л.В., Шульга Л.І., Якущенко В.А., Нартов П.В., Бур'ян К.О., Баган С.О. (2019). Впровадження дистанційної форми навчання в систему післядипломної освіти: проблемні питання сьогодення. Проблеми безперервної медичної освіти та науки. 3 (35): 14-20
8. Вірстюк Н.Г., Оринчак М.А., Човганюк О.С. та ін. (2020). Дистанційне навчання з дисципліни внутрішня медицина для студентів-медиків в умовах пандемії COVID-19. Актуальні питання підвищення якості освітнього процесу: матеріали науково-методичної конференції з міжнародною участю, м. Івано-Франківськ, 18 вересня 2020 року. Івано-Франківськ: Івано-Франківський національний медичний університет.
Стаття надійшла до редакційної колегії 7.05.2022 р.

FEATURES OF DISTANCE EDUCATION AT THE OTOLARYNGOLOGY, HEAD AND NECK SURGERY DEPARTMENT

**O. M. Herych¹, V. I. Popovych², D. T. Orishchak³, I. V. Koshel⁴,
N. V. Vasyliuk⁵, P. R. Herych⁶, O. R. Orishchak⁷**

*Ivano-Frankivsk National Medical University;
76018, Ivano-Frankivsk*

¹*ph.+380666790248, e-mail: olesya-ff@ukr.net;*

²*ph.+380503734839, e-mail: popovychvasyl@gmail.com;*

³*ph.+380996111021, e-mail: diana-lor@i.ua;*

⁴*ph.+380503733688, e-mail: ivannakoshel@gmail.com;*

⁵*ph.+380674956935, e-mail: natalialor@i.ua;*

⁶*ph.+380509501166, e-mail: petrogerych@gmail.com;*

⁷*ph.+380665465111, e-mail: o.orishchak@gmail.com*

Quality education is the key to the country's future, essential to its national identity and welfare. In the modern labor market, the requirements for professional competencies of graduates are growing. This situation led to new forms and higher education methods aimed at creating a comprehensive

continuing education system and expanding the scope of independent student work that will form self-organization skills and self-education [1,2].

Distance learning is a purposeful process of interaction between teacher and student, based on the use of modern information and telecommunication technologies that allow distance learning, which is relevant in today's conditions. [3,4,5,6]. The widespread of distance learning is not accidental. It is a natural development stage and education adaptation to current conditions [7,8]. The introduction of distance learning at the Department of Otorhinolaryngology, Head and Neck Surgery is an important part of education in higher medical schools in current conditions.

Otorhinolaryngology is a clinical discipline, so the learning process cannot be carried out in distance learning based only on test control and oral answer. Thus, teachers should use quality illustrative material and modern resources such as the School of Evidence-Based Medicine, the Academy of Otorhinolaryngology "Eurolor", Ivano-Frankivsk School of Otolaryngology, to motivate students to study and think logically using clinical information and medical knowledge to solve complex clinical problems. Those resources have many videos of clinical cases with real patients, comments during the process of clinical examination and chosen treatment strategy, and in the case of surgical treatment, demonstration of all stages of the surgical procedure from the operating room.

Our work aimed to improve the quality of distance learning by systematizing the acquired knowledge and professional skills based on the principles of evidence-based medicine.

Key words: *distance education, otorhinolaryngology.*